

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	0	8	3	6
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	3
---	---	---	---

**Bachelor of Arts (FYUP) 3rd Semester
(2125)**

POLITICAL SCIENCE

Paper : Indian Politics Institution (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No.1 is compulsory. Attempt any **nine** questions. Each question carries **2** marks.

(2) Attempt **one** question from each unit. Each question carries **18** marks.

1. Attempt any **nine** questions :

(i) Who is the present Chief Justice of India?

(ii) What do you mean by the power of Judicial Review?

(iii) What do you mean by the principle of checks and balances?

(iv) Write down any four Unitary features of the Indian Constitution.

(v) What do you mean by Union List?

- (vi) Write down any two features of Asymmetric Federalism.
- (vii) Write down the tenure of the Legislative Assembly.
- (viii) How is the Governor appointed?
- (ix) Write down any two factors responsible for the decline of the position of Governor.
- (x) Write down any four functions of the Election Commission of India.
- (xi) Who is the present Chief Election Commissioner in India?
- (xii) Give any four suggestions for electoral reforms in India.

9×2=18

UNIT—I

- 2. Describe the composition, powers, and position of State High Courts in India. 18
- 3. Discuss the composition, powers, functions, and position of Lok Sabha. 18

UNIT—II

- 4. "Indian Constitution is quasi-federal." Discuss. 18
- 5. Discuss the Legislative and Administrative relations between Centre and States in India. 18

UNIT—III

6. Explain the composition, powers, and functions of the State Legislative Assembly. 18
7. Discuss the appointment, powers, and position of the Chief Minister. 18

UNIT—IV

8. Discuss the composition, powers, and position of the State Election Commission. 18
9. Discuss the weaknesses of the Indian Electoral system. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) प्रश्न न. 1 जरूरी है। कोई नौ प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

1. कोई नौ प्रश्न करें :

- (i) भारत का वर्तमान मुख्य न्यायाधीश कौन है?
- (ii) न्यायिक पूर्व निरीक्षण की शक्ति से आपका क्या अभिप्राय है?
- (iii) रोक और संतुलन के सिद्धांत से आपका क्या अभिप्राय है?
- (iv) भारतीय संविधान की कोई चार एकात्मक विशेषताएं लिखें।
- (v) संघीय सूची (Union List) से आपका क्या अभिप्राय है?

- (vi) असममित संघवाद (Asymmetric Federalism) की कोई दो विशेषताएं लिखें।
- (vii) विधानसभा का कार्यकाल लिखें।
- (viii) राज्यपाल की नियुक्ति कैसे होती है?
- (ix) राज्यपाल की स्थिति में गिरावट के उत्तरदायी कोई दो कारण लिखें।
- (x) भारतीय चुनाव आयोग के कोई चार कार्य लिखें।
- (xi) भारत का वर्तमान मुख्य चुनाव आयुक्त कौन है?
- (xii) भारत में चुनाव सुधारों के लिए कोई चार सुझाव दें।

9×2=18

यूनिट—I

2. भारत में राज्य की हाई कोर्ट की रचना, शक्तियों और स्थिति की व्याख्या करें। 18
3. लोकसभा की रचना, कार्य-शक्तियों और स्थिति की व्याख्या करें। 18

यूनिट—II

4. 'भारतीय संविधान अर्ध-संविधानिक है।' व्याख्या करें। 18
5. भारत में केंद्र और राज्य के बीच वैधानिक और प्रशासकीय संबंधों की व्याख्या करें। 18

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਕਾਰਜ਼ ਆਰਿ ਸ਼ਕਤਿਯੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 18
7. ਮੁਖਯਮੰਤਰੀ ਕੀ ਨਿਯੁਕਤਿ, ਸ਼ਕਤਿਯੋਂ ਆਰਿ ਸਿਥਿਤਿ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 18

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਰਾਜ ਚੁਨਾਵ ਆਯੋਗ ਕੀ ਰਚਨਾ, ਸ਼ਕਤਿਯੋਂ ਆਰਿ ਸਿਥਿਤਿ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 18
9. ਭਾਰਤੀ ਚੁਨਾਵ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਕਮਜੋਰਿਯੋਂ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
- (2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋਂ :

- (i) ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (ii) ਨਿਆਇਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (iii) ਰੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (iv) ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਇਕਾਤਮਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- (v) ਸੰਘੀ ਸੂਚੀ (Union List) ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

- (vi) ਅਸਮਿਤ (Asymmetric Federalism) ਸੰਘਵਾਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (vii) ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਿਖੋ।
- (viii) ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?
- (ix) ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।
- (x) ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਆਯੋਗ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕੰਮ ਲਿਖੋ।
- (xi) ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੌਣ ਹੈ ?
- (xii) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
3. ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਕੰਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. “ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅੱਧ-ਸੰਘਾਤਮਕ ਹੈ” ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਧਾਨਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਕੰਮ-ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18
7. ਮੁੱਖ-ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਰਾਜ ਚੋਣ ਅਯੋਗ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
18
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18